

ДІЛО

Видавництво Спілки „Діло“.

ВОЕННІ КОМУНІКАТИ.

ВІДОМЛЕНЕ Ц. І Н. ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБУ
з 18. жовтня.

Крім успішних виправ пробоєвих відділів у східній Галичині нічо особливого.

ВІДОМЛЕНЕ ГОЛОВНОЇ НІМЕЦЬКОЇ КВАТИРИ
з 18. жовтня.

ЗАХІДНИЙ ТЕРЕН ВІЙНИ.

Група війск баварського наступника престола Руппрехта: В середині фландрійського фронту огнєза боротьба також і вчора була сильна особливо в годинах вечірніх і нічніх ранішніх. Огонь коло ліса Ноунштадт — на південні від Passendale звіс в силу. Коло Draebank кілька разів відперто сильні стежні відділі. Між каналом La Bassie і Скармою, і на південні від St. Quentin в часі боїв на полях перед позиціями зросла також огнева діяльність.

Фронт німецького наступника престола: На північний захід від Soissons оживлена діяльність боєва зросла тепер в битву артилерії, триваючу в малими перервами від вчера рано. Від Aisne до Brais також батареї сусідніх відділків беруть участь в огневій боротьбі. Від Енн до скінного берега моря огонь також звіс на богатих місцях фронту. Під Верденом вчера рано баденські атакові війска коло герба 344 на схід від Somonier, віддажним приступом вдерлися у французькі розі, знищили 5 великих закопів і вирвали, ведучи в собою захисників, на скінки не впали в ручній боротьбі. Вечером підняв неприємний два противаступи на добутий ізами кусень розі. Відперто їх відразу. Вчера взагалі стручені 13 ворожих літаків. У відповідь на атаки летунів на Франкфурт над Меном обкінено вчора знос Нансі бомбами.

СХІДНИЙ ТЕРЕН ВІЙНИ.

Шерпляд добичі на острові Ежець дав до сі ось такий вислід: 10,000 полонених в двох ресейських дивізій, 50 гармат, в тім кілька неуникдеских тяжких надбережних батарей і кілька подібних батарей, богате оружя і інший воєнний матеріал. Части наших морських боєвих сил дійшли через мінорі поля риського залиму до південного устя Великого Мон Зунду, куди поділося около 20 ресейських воєнних кораблів по короткій боротьбі. Ресейські батареї коло Boi на Moo і коло Вердер на естонській березі призволено мовчати. Інші одиниці нашої флотилі стоять у східній частині Кассар-Вік і замінюють перейді до заходу.

Між Дніпрою і Дніпром крім кількох даремних ударів ресейських стежніх відділів не було більших боєвих дій.

Македонський фронт: Покладене не змінилося.

Інтерпеляція болгарської опозиції.

Софія (Тб). В парламенті представники опозиції і соціаліст-марксісті внесли інтерпеляцію в справі заохочення краю І армії, в спріві воєнних цілей в Болгарії в звязку з виглядами на мир і в справі знесення політичної цензури. Президент міністерства Радославов відповів, що та інтерпеляція є зайва, бо правительство чимало думало отворити дискусію про ті справи, особливо про заохочення. Відповідь на інтерпеляцію дала правительство в слідуючім тижні.

Виходить щодені рано
крім понеділків.

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок 18., II. пов.
Кonto пошт. № 26.726.
Адреса тел. „Діло—Львів“.
Число телефону 261.
Рукописів
редакції не звертає.

ПЕРЕДПЛАТА

в Австро Угорщині:
місячно . . . . . 3.00 K.
четвертично . . . . . 10.—
півчично . . . . . 28.—
кілорічно . . . . . 40.—
у Львові (без доставки):
місячно . . . . . 3.— K.
четвертично . . . . . 9.—
півчично . . . . . 15.—
кілорічно . . . . . 36.—
в Німеччині:
піврічно . . . . . 20.— M.
кілорічно . . . . . 40.—
За замову адреси
платити ся 50 с.

Ціна оголошень:

Стрічка п'ятітова, двохмісячна 40, в наділами 60, в епізодах 90 с, предикативні частини 1 К. Покінчення про вінчання і заручин 150.
Некрологія стрічка 1 К.
Сталіоголовення за окремою умовою. . . . .
Одне примірник комітуту у Львові 12 с.
на провінції 14 с.

Начальний редактор: Д-р Яноміль Панайотов.

Львів, 18. жовтня 1917.

Вчера подали ми привіти, якими не-українська демократія на Україні зустріла затверджені російським правителством Генеральний Секретаріат України.

Під „не-українською демократією“ треба розуміти голівно демократію російську, бо хоч корінних Росіян на Україні дуже невелике число, однаке обрушительна система царського режиму довела до того, що більшість інтелігенції на Україні, головно українського й жидівського походження, зрослися. І якби тепер прослідив походжене як речників „неукраїнської демократії“ на Україні, так і тих кругів, на яких вона опидається, то знайшов би в малих вимірках зрослих Українців і Жидів.

Провідною думкою вгаданих привітів — як на засіданні комітету Української Центральної Ради так і в „Кіевській Мислі“ — було, що „українська демократія“ тим ліпше сповісти свою задачу, чим більше укріпиться відомі, що тільки в єдності української й не-української демократії лежать шляхи до спасення як України, так і Росії“.

Як бачимо, російська демократія промовляла в сих привітів до певної міри тоном ментора, який уважає за відповідне вказувати шляхи демократії українській. Тому про потребу єдності української й не-української демократії прияти очевидно можна, — єдність різних елементів краю очевидно входить на добро краю, — однаке не в тій менторській формі, що, мов ля, українська демократія повинна мати перед очима ту тезу. Бо коли про єдність дбати по винна українська демократія, яка представляє подавляючу більшість населення України, то тим більше повинна про ту єдність дбати меншість, репрезентована не українською демократією.

Те ментерство речників не-української демократії тим більше заявє, що Українці не міняють ніякої нагоди, щоб покласти особливий натиск на потребу національної справедливості супротив національних меншостей на Україні. За те неукраїнська демократія, всі ті зрослих царського режимом демократичні елементи українського й жидівського походження, за царського режиму ставилися до поневолення українсько-го національного життя пасивно, вважаючи українське патіане „партикулярізмом“ і свою пасивність помагаючи властиво царському режимові в російщино, а тепер відгають ролю сторожів спадщини царського режиму, заяляючи, що зрослий України, се вислід „історичного процесу“, в яким треба числитися і якого не можна усунути в нині на завтра.

І за гарною фразою про єдність української й не-української демократії, сказаною на адресу Українців, кріється не що інше як бажане, щоб Українці, числячися в не-українською демократією, не йшли агресивно в усуванню того зрослих України, яке полішив по собі царський режим. Коли ж царизм удав, тоді — здавалося їм — повинно настать „на їх вулиці сяте“: вони — демократи — повинні прийти до влади в краю і в давленого елементу стати пануючими. Аж тут немов кіпд землі вирів українського руху, — який перед революцією для них не існував, бо вони ігнорували всі його проекти і взагалі вважали українське питане неістинним — і перешкодив сповідити ся їх надіям. По поїтичному власті в краю простягнутою рукою Українці і дійсно здобудуть її. А вони, зрослий демократичні елементи, мусять вдоволяти ся становищем національної меншості. Звідси той те скрито то явіть явно ворожий тон, який виявляється в „Кіевській Мислі“.

такі українських і жидівських зрослих Українців, за кожним разом, коли Українська Центральна Рада виступала ясно й рішуче в своїх домаганнях супротив російського правителства; авдії та поборювані Українізації адміністрації, суду, школиництва, — поборювані, які ховає свою ворожечу до українства за ріжні практичні мотиви; звідси той який вибух проти Української Ради, на який позовилися більшість російських соціалістичних партій в київській міській раді, там, де він мав більшість. На засіданнях Української Центральної Ради проявляються ті панове за єдністю української й не-української демократії, але в київській міській раді тут потребує єдності проявили вони виключенем Українців радників від управи міста.

Се становище зрослих демократичних елементів зрештою зрозуміле, бо ніхто не розтається ся радо й добровільно з думкою про владу. Але лякати ся його не треба.

В автономній Україні, при політичній устрою, оверті на демократичних основах, не-українські елементи не можуть бути нічими іншими як національними меншостями. Коли за пів року, який ділить нас від вибуху революції, могла повстати на Україні українська автономна влада, то дальший розвиток буде йти тільки в напрямі відродження України й редукції не-українських елементів і їх політичного значення. За літ 10—20 хто зінє, чи з військом нечисленних груп корінних Росіян, Поляків і жидівських націоналістів, яких очевидно ніхто не буде угнетати, буде істинувати на Україні „не-українська демократія“ як політична величина. З тієї зрослих зрослих елементів одні (Українці) повернуть до своєї народності, другі (Жиди) не будуть мати інтересу приставити ся українському народові як сторожі наслідків обрушити політики царизму.

Очевидно, сей процес відродження України йти не тим швидше й успішніше, чим більші незалежності від Петрограду мати не Україна, чим меншу надію мати зустріти зрослих елементі, що при помочі Петрограду зможуть скріпляти своє становище на Україні.

За се вже повинна подати Українська Центральна Рада.

Чому над Сочею стоять українські полки.

ВІДЕНЬ. (Тб.) Міністерство оборони, відповідаючи на запит українських, польських, румунських й італійських послів в справі виданого тайного резолюційного міністерства війни, що діяла військових формувань над Сочею не приділювало мужів німецької народності, оправдував той розпорядок тим, що після експлозії в Штайнфельд 17. липня с. р. виявилася ся конечністю збільшити вартовий відділ в Штайнфельд і виміняти жовнірів, які не надавали ся до тієї тяжкої служби. Треба було приділити туди німецьких жовнірів тому, що жовнір мусили інформувати ся на населені сумежні ущоджених місцевостей. Щоби в час приділити до вартового відділу потрібних людей, треба було не допустити до того, щоби їх приділити до будівельників компаній над Сочею.

Міністер просить, щоби той справи не відлагати на засідання повної Палати, бо се буде-бід шкідливе для загально державного інтересу, та рішуче виступає проти заяв, що війська місцевої і маджарської народності зберігається ся перед небезпекою. Такому висловові міністер відмовляє всякої оправдання й мусить заявити, що під поглядом кривавих втрат сеї війська німецьке населене зовсім не займає посідального місця. Зокрема на фронті над Сочею було засновано місцеві й маджарські війська так само, як війська інших народностей.

З Української Центральної Ради.

Справа участі на загально-державній демократичній конференції.

(Ф. К.) Віденськ., 18. жовтня 1917.

"Кіевська Мисль" з 23. н. ст. вересня повідомляє:

Вчорашише засідання Малої Ради було присвячене справі участі у демократичній конференції. Центральний Раді ягдно в телеграмою "Чехіде" призначено на конференції 18 місяць.

Справа викликала довгі дебати. Більшість українських соціалістів вказувала, що представники Ради повинні на конференції виступити не як найкорінніші заключені мира, виступити проти коаліції й висловити ся за однородне соціалістичне міністерство.

Російські соц.-дем., с.-р. і "бунд" висловлювали ся за коаліційним міністерством при умові, щоби в коаліції були виключені цензурі і з окрема офіційні кадетські елементи, які скомпромітували себе солідарністю з контролюючим виступом Корнілова.

По дискусії ставить ся під голосоване внесене українських с.-р. дотично соціалістичного міністерства. Внесене приймається 17 проти 10. У більшості голосують українські с.-р. Й українські с.-д., нац.-революціонери і части соц. федералістів. Проти - рос. соц.-дем., рос. соц. рев., "бунд", части соц.-фед. Й окремі укр. соц.-демократи.

Після голосовання представники рос. соц.-дем., соц. рев. і "бунду" заявляють, що вони відмовляються як від голосовання над дальніми токсичами революції, так і від вибору й участі у делегації Центральної Ради на московську конференцію.

Відтак тою самою більшістю приймається революція, в якій сказано, що правительство повинно бути сформоване однородно революційно-соціалістичне, відповідальнє перед демократією усіх народів Росії.

Ганя народів відкладуть висаду свободи народів, так як в давніх часах світ в релігійних війнах увійшов ся від яскравих сінів regio, illius religio. В Австрії і Німеччині воєнні підхідники попали знов у скаженість. Оберення німецьких народів не є відособленням проявом, але є в стичності в різних національних темпах в Німецьчині і в нашими членами Палати панів, які мають в тім інтерес, щоби продовжити війну, бо там сидять самі воєнні ліхварі. Годі отже дивувати ся, що Палата панів цілі місяці зволікає з військовими законами, ухваленими Палатою послів, підборює проти воєнного податку і як дійсно будемо мати маєтковий податок..

Президент перериває: Не можу дозволити, щоби закидувано вину другій Палаті державної ради в її злости.

П. Вітик. Поки Палата панів буде так як тепер виступати проти ухвал народної Палати і проти конечних потреб народу, будемо поборювати Палату панів, аж усунеться її, як урядження загороджуючою дорогою до законів, яких треба населенню. Певним є, що як би Палата послів ухвалила маєтковий податок, то в Палаті панів та сприяла застягнені. А треба нам маєткового податку, який не має бути середніком фіскальним, але середником до всоціалізовання сеї держави. Треба нам позбутися сасади, що великих власністей є нетривалою сяячістю. Через маєтковий податок хочемо уможливити, щоби селяни і працюючий народ посів землю і мав нагоду тягнути з неї пожиток.

Міністер загорянських справ говорив про справу роземних судів у Гартмана чи Захера або в подібних середовищах, а не супроти компетентного тіла. Найважніші однак справи саме нині мають бути полагоджені міністром загорянських справ. Часами чуємо тільки зустрець міністрів заяву, яку він відчитує в імені гр. Черніна. То мусить раз скінчити ся. Однаке не скінчить ся, бо наша судьба стала залежною не від Палати послів, але від кліки в Палаті панів і на Угорщині. Також міністер війни не приходить до парламенту, хотій ми тут ухвалюємо міліарди.

Так отже діє ся, що все залежить від припадкового голосування. Правительство хоче призволити народності голосувати за бюджетом, інакше пітнєє їх як державних врадників. Я засади голосую проти бюджету. Українці хотіло правительство звіднати для бюджету, говорячи ім, що мають міністра в кабінеті. Українці шануть міністра Горбачевського, як наукову почву, але міністерство не є ще конечною потребою народу і з огляду на міністра правительство не може ще казати народові виречі ся того, що йому конче потрібне. Правительства, якого члени стараються підхідити Угорщині, Українці не можуть підхідити. Бесідник подібно критикував поступування угорських військ супроти населення своєго виборчого округа і навіть на те кілька примірів. Закінчив заяву солідарності усіх вільних народів зразком Українськими.

П. Люкш відзначив, що ве тільки треба відвергти зовнішніх ворогів, Австрія мусить поборювати також внутрішніх ворогів, які припускають до неї приступ і думають, що могли би мати пожиток із злого висаду війни. Словеса престольної промови, що народи відмолодіні, не мають примінення до чеських

та? Автор не висловується про се. Рішайте, мовляв, самі.

Син о. Матчука, "зелінний правник" Славко, 28-літній молодець, що перейшов батька; він від матури, т. е. від 8 літ сидить безнастанно на селі у родичів і час ланяє йому так: рано будить його маті до сніданку; поснідавши, йде в сад, де протягом двох годин випорує й засипає яму (робить се тому, щоби не думати, що не має іспитів), потім йде на обід і дуже обідється ся, опісля спить до подвечірка, потім йде на прогід або до двора з візитою до "жондії" Кранцовського, чи радіше до його жінки, вкінці єсть вечеру і лягає спати. Так йде день за днем. В приспінані часі гадав Славко тричі до Львова (до першого іспиту переглядав навіть скрипти), але що товариші аж умівали зі сміху над його правничими відомостями, не сідає ані разу до іспиту, тільки за кождим разом призовіть родичам підроблені свідоцтва. Старенькі тішать ся тими свідоцтвами, батько мріє про золоті ковнірні сина, а син теж же журиє ся тим, що не має іспитів.

Але чи се повість? Се радше сатирична епопея страшного трагічного гаїцької України, епопея темноти і північному півдімського села Й інтелігентної верстви. В сій епопеї автор робить в читачем щось, чого читач зевсів собі не бажає, а саме: примушує читача сміяти ся до сліз в невідчайно сумних річей, над якими

власиство плакати треба.

Зміст повісті здебільшого такий:

В підміськіх селі Вороничах з стареньким, близько 70 літнім парохом о. Матчуком, що вішов, як то какуту, на дитинячий розум, хоч фізичне держить ся ще. Він не має найменшого поняття ні про світ, ні про публічні справи, ні про своє село і людей в нім, ні навіть про свій дім і гospodarku. Ніколи нічого не читав і не читає. Притім все не має часу, бо сам мусить всого доляти. Се "доляти" полягає на тім, що він чіпається за всіх за ріжки дрібничими або й без причин, і "навчає" без кінця, кождому підсвіючи як найгірші мотиви. Чи се ти дегенера-

послів. Вони молочати свої фрази як і перед тим, а політика правителства утверджує їх жаль в тім поведінню. Трояль і грохати мимо всього, що стало ся на фронті. (Голосні оклики Чехів). Німці стоять твердо на становищі: не знаю тіснішого сусіда трох країв ся. Відлава і ніколи не дамо ся впакувати в чесько-моравсько-словачьке королівство. Правителство не виступає досить енергично проти терору, тому зровніше, що настір серед чеського народу є тіршій як за часів Баденської. Положення на фронтах показало, що в сій державі однією з ознак обговорював рескрипту про амністію, в наслідок якого перебралася мірка того, що Німці можуть знести. Опісля бесідник звернувся проти посла Заградника, який павів застахував архієпископа своєї церкви. (Довготривали о кліки п. Заградника, Німці відповідають. Крім. Президент кілька разів дзвонить і просить спокій). Бесідник звернувся до німецьких боротьб в Чехії напали Німців в заду. (Голосні оклики соціалістів, Гамір. Президент просить не перешкоджати бесідникові. Безнастінні оклики Чехів і відповіді Німців. Великий гамір). П. Дашибський є нині президентом польського кола. Яворський 3 рази обернувся в гробі, якби бачив те, що нині діється ся. (Довготривали переривання Чехів і соц. демократія, оклики на німецьких лавах, п. Стрібрні кличе: Від обідя Поляків! Знов гамір в Палаті). З певністю Польща під командою Дашибського ще не згинула, як однак Польща ще не згинула, то не мають Поляки завдачувати того п. Дашибському, але військам нашим і військам німецьким під генеральним праводом Макензена. (Олескіні брали на лівиці, сильні заперечення і оклики п. Стрібрного).

Перед Горлицями то інакше виглядає. Слово "подяка" не знані Полякам і Українцям, але то мусить колися тільки пістити ся. Бесідник кінчиє заявляючи, що також і Німцім скінчить ся терпець, не здрігнуту ся перед ніякими середніми, щоби видобути державну назу в того положення, в якім зближається до упадку, а якби слога мали остати без відгуку, то за словами підуть діла (Живі оплески на німецьких лавах).

Потім промовляли п. Странеки, Льовер, Кнірш і Крафт. На тім наради перервано.

Слідує засідання завтра.

Краєвий Виділ виїхав до Львова.

КРАКІВ. (Ткб.) Краєвий Виділ виїхав звідси нині рано ссібним поїздом до Львова. Оставтує ще д-р Пілат.

Уступлене кіївського губернатора Суковкіна.

(Ф. К.) Віденськ., 16. жовтня 1917.

"Кіевська Мисль" з 23. н. ст. вересня повідомляє:

Кіевський губ. комісар Суковкін подав у Генеральний Секретаріят заяву про звільнене

В його лінії думці крім журби богато місця займають жінки, в першій мірі проститутики. Він так призвів до них, що від кождої жінки несміло очідає, щоби його атакувала, як.. До сеї несміlosti в великій мірі причиняється його погорда до себе, як "безіспітенка". Вінні Славко трафив на свою: Полька, Брома Смажак, учителька, що мала дитину від інспектора. Й дальше була його коханкою, "здобувач" Славка.

Сестра Славкова, Галя, що вийшла за о. Радовича, се штучна й смішна осібка, котра говорить "висшим стилем", напр.: "Жиємо гарніше гетьшічі". Її муж, се дурманка, гарно одіта лялька, що любить смазне пиво і вічно говорить без віязки, зачинаючи кожде речене від слова "вкінці".

Коли всі досі вгадані особи повісти мають бідай одну дібру прикмету (вони чесні і добре люди, Славковий обман зі сідзантважними вишов та якось без злого заміру, а його мірі про те, щоби стати утриманком якось богатої жінки, се вилів абсолютні непорадності). — то о. Тріщин не тільки дурман, але й доносчик. Він вигукав на "масохістів" (уважаючи се "стингенем" сія: масон + атеїст), а при виборах, не уважаючи мужніцького кандидата "достойним", голосує на пана Шубравського.

З повітів типів повісти представлений: старовинна імость Матчука, Славкова маті, — молодіа імость Вишневичка, студент судітник радикал Погуричин (з не зовсім виправденим сітоглядом) і ряд мужніцьких типів.

Типи чужинців (Поляків, Жидів і бінні францужанки) становлять окрему групу: управитель дібр Кранцовський чоловік не злій, але налоговий паніца, хоч мещасливі жінки

